

Nyitrai István alezredes:

AZ MH NEMZETI TÁMOGATÓ ELEM AFGANISZTÁNI MŰKÖDÉSÉNEK TAPASZTALATAI

ÖSSZEFOGLALÓ: Az MH különböző katonai szervezetei és az egyéni beosztást ellátó állomány több mint egy évtizede teljesítenek szolgálatot a NATO Nemzetközi Biztonsági Közreműködő Erőben (International Security Assistance Force – ISAF), majd az azt követő Eltökélt Támogatás Misszióban (Resolute Support Mission – RSM). Az MH békemissziós tevékenysége során az MH NTE Afganisztán az első olyan támogatószervezet, amely már megnevezésében is a vonatkozó szövetséges és a nemzeti doktrínák szerinti tevékenységre utal. A szerző írásában az MH NTE Afganisztán megalakítását, feladatait és a támogatási lehetőségeket mutatja be. Ismerteti a műveleti igények és a nemzeti lehetőségek összehangolását, illetve ezek hatását a támogatás megszervezésére.

KULCSSZAVAK: Nemzeti Logisztikai Elem, Nemzeti Támogató Elem, nemzeti logisztikai támogatás, utánpótlás, többnemzeti logisztikai támogatási lehetőségek, ACSA, Lift and Sustain

A NATO AFGANISZTÁNI MŰVELETEINEK HÁTTERE, A NEMZETI SZEREPVÁLLALÁS

A Magyar Honvédség Nemzeti Támogató Elem Afganisztán (a továbbiakban: MH NTE Afganisztán) feladata az afganisztáni műveleti területen települt, a NATO ISAF,¹ majd később RSM² műveletében részt vevő magyar katonai szervezetek és az egyéni beosztást ellátó állomány logisztikai, pénzügyi, személyügyi és jogi támogatása.

Az ISAF-missziót az 1386. (2001) számú ENSZ BT-határozat hozta létre az után, hogy az afganisztáni rendezésről szóló 2001. december 5-i Bonni Egyezményt Afganisztán képviselői aláírták, és annak mellékletében az afgán Ideiglenes Kormányzat felkérte az ENSZ-t az ISAF létrehozására. Az ISAF 2001. decemberben kezdte meg tevékenységét, 2002 első felében brit, utána török, majd 2003 februárjától közös német–holland vezetés alatt. A NAC³ 2003. augusztus 11-i döntése alapján a NATO vette át hivatalosan az ISAF-művelet vezetését.

Hazánk a többi nemzethez hasonlóan újjáépítési, kiképzési és mentorálási feladatokat végrehajtó katonai szervezetekkel és egyéni beosztást ellátó állománnyal vett részt az ISAF-műveletben. Az ISAF 2014 végéig fokozatosan átadta a biztonságért való teljes felelősséget az ANSF⁴ részére Afganisztán teljes területén. Az afganisztáni rendezés keretében az újjáépítést támogató szervezetek, a PRT-k⁵ helyett mindinkább az ANSF különböző elemeinek további felkészítését, tanácsadási feladatait ellátó és részükre segítséget nyújtó képességek kerültek előtérbe. Ennek megfelelően a magyar részvétel is megváltozott, amely szerint csökkent a

¹ International Security Assistance Force – Nemzetközi Biztonsági Közreműködő Erő.

² Resolute Support Mission – Eltökélt Támogatás Misszió.

³ North Atlantic Council – Észak-atlanti Tanács.

⁴ Afghan National Security Forces – Afgán Nemzeti Biztonsági Erők.

⁵ Provincial Reconstruction Team – Tartományi Újjáépítési Csoport.

műveleti szerepvállalás mértéke, és megkezdődött a felkészülés az RSM kiképzési, tanácsadási feladataira. Az ISAF-művelet 2014. december 31-én befejeződött.

Az ISAF-ot követő RSM részletes műveleti tervét a NATO-külgügyminiszterek 2014. júniusi találkozóján hagyták jóvá. A művelet jogi keretét a SOFA⁶ adja, amelyet 2014. szeptember 30-án Kabulban, az újonnan beiktatott afgán elnök és a NATO afganisztáni rangidős civil képviselője írt alá, majd 2014. november 27-én az afgán kormány hagyott jóvá. Az amerikai erők afganisztáni állomásoztatásának jogi alapját megteremtő BSA-t⁷ szintén 2014. szeptember végén írták alá. A SOFA elfogadásával létrejött a NATO ISAF-ot felváltó afganisztáni műveletének, az RSM-nek a jogi kerete, melynek értelmében a tevékenység 2015. január 1-jén megkezdődött.

A nemzeti szerepvállalás az ISAF-művelet folyamatában a szövetség által beazonosított képességhiányok biztosítására vonatkozó döntéseknek megfelelően változott. Ennek megfelelően új képességeket hordozó magyar katonai szervezetek, illetve egyéni beosztást ellátó állomány települt ki a műveleti területre. A műveleti igények és a nemzeti lehetőségek összehangolása szintén szükségessé tette a már meglévő nemzeti képességek átalakítását és műveleti területen belüli áttelepítését. Ennek egyik jó példája az MH OMLT,⁸ amely az Ohioi Nemzeti Gárdával folytatott több mint egy évtizedes együttműködésnek köszönhetően magyar vezetésű, magyar-amerikai közös katonai szervezetként 2009-ben települt az MH PRT szomszédságába Kilagajba (Baglán tartomány). Feladata az ANA⁹ kijelölt zászlóaljának műveleti felkészítése volt. A mentorált alakulat 2012 nyarán elérte az önálló műveletre alkalmas minősítést, így az MH OMLT feladatrendszerét az MH MAT¹⁰ vette át 2012 novemberében, amely áttelepült a mazari-sarif-i amerikai táborba.

Az új képességek biztosítására vonatkozó kérésnek eleget téve hazánk elvállalta a 3. ANCOPI¹¹ dandártörzs, valamint az 5. ABP¹² dandártörzs tanácsadói, összekötői feladatainak ellátását. Az új képességek kialakítása érdekében az MH MAT átalakult, és 2013 májusától mint MH MTCS¹³ folytatta tevékenységét. Az MH MTCS-nek helyet adó amerikai tábor bezárásának következtében az alakulat 2014 tavaszán áttelepült a szintén mazari-sarif-i német táborba. Az RSM-re történő áttérés idején, 2014 novemberében az MH MTCS-t kivonták, az MH BSZ¹⁴ új képességként ebben az időszakban települt ki. Az MH OMLT – MH MAT – MH MTCS – MH BSZ esetében a fentiek szerint bemutatott, a képességekben, a feladatokban és a települési helyek tekintetében leírt változások jól mutatják a kapcsolódó logisztikai és egyéb támogatások megszervezésének bonyolultságát, még akkor is, ha az amerikai fél széles körű térítésmentes támogatást nyújtott a személyi állomány és a technikai eszközök ellátásához. A különleges műveleti képességek kialakítása érdekében az MH KMCS,¹⁵ illetve az MH KMK¹⁶ tekintetében a fentebb említettekhez hasonló változások történtek, amelyeket a logisztikai és egyéb támogatási területeken érvényesíteni kellett.

⁶ Status of Forces Agreement – a külföldi fegyveres erők jogállásáról szóló megállapodás.

⁷ Bilateral Security Agreement – Kétoldalú Biztonsági Megállapodás.

⁸ Operational Mentor and Liaison Team – Műveleti Tanácsadó és Összekötő Csoport.

⁹ Afghan National Army – Afgán Nemzeti Hadsereg.

¹⁰ Military Advisory Team – Katonai Tanácsadó Csoport.

¹¹ Afghan National Civil Order Police – Afgán Készenléti Rendőrség.

¹² Afghan Border Police – Afgán Határrendőrség.

¹³ Műveleti Tanácsadó Csoport.

¹⁴ Biztosító Szakasz.

¹⁵ Különleges Műveleti Csoport.

¹⁶ Különleges Műveleti Kontingens.

Az ISAF-ról az RSM-re történő áttéréssel nemcsak a tevékenység természete változott meg a mentorálás, illetve a tanácsadás tekintetében, hanem a logisztikai támogatási körülmények is. A mazari-sarifí tábornok üzemeltető német fél az ISAF idején vezetőnemzet, az RSM megkezdésével keretnemzet szerepkörben és ennek megfelelő kisebb mértékű felelősséggel és képességekkel szervezte a támogatást.

AZ AFGANISZTÁNI MŰVELETEKBEN RÉSZT VEVŐ MAGYAR KATONAI SZERVEZETEK ÉS AZ EGYÉNI BEOSZTÁST ELLÁTÓ ÁLLOMÁNY LOGISZTIKAI TÁMOGATÁSA

Az MH NTE Afganisztán tevékenysége a műveleti területen nem a nemzeti szerepvállalás 2004. évi megkezdésével egy időben indult, hiszen az első váltás 2010-ben települt ki. Nemzeti szerepvállalásunk 2004. évi kezdetén az MH KGYSZD¹⁷ és az egyéni beosztást ellátó állomány támogatása a műveleti területen rendelkezésre álló többnemzeti logisztikai támogatási lehetőségek igénybevételével, illetve a honi területről végrehajtott utanszállításokkal történt. A későbbiekben, az MH NTE Afganisztán kitelepüléséig a magyar katonai szervezetek és az egyéni beosztást ellátó állomány logisztikai támogatása az MH PRT, illetve az NLE¹⁸ által valósult meg.

Az MH PRT 2006. október 1-jétől 2013. március 28-ig teljesített szolgálatot a NATO ISAF műveletében Puli-Humriban (Baglán tartomány) az MH ÖHP¹⁹ szolgálati, valamint az ISAF RCN²⁰ műveleti alárendeltségében.

A logisztikai támogatás kezdeti biztosítása

Az MH NTE Afganisztán tevékenységének megkezdése előtt az MH PRT hajtotta végre a saját és a műveleti területre kitelepült magyar katonai szervezetek hadszíntéri logisztikai támogatását, illetve a kontingenseknél hiányzó képességek – személyügy, híradó-informatika, ügyvitel, gazdálkodás, analitikus nyilvántartás – ellátását. Így a fentiek alapján az MH PRT volt a felelős a feladatát a műveleti területen 2009-ben megkezdő MH OMLT és MH KMCS támogatásáért.

Az egyéni beosztást ellátó állomány támogatását a műveleti területen feladatát 2007. március 1-jén megkezdő NLE végezte. Az NLE-t az egyéni beosztást ellátókra megállapított létszámkeretből alakították meg 4 fővel, vagyis nem állománytáblával és felszerelési jegyzékkel rendelkező szervezeti elemként. A későbbiekben az NLE-t alkotó egyéni beosztások száma hétre emelkedett. Az állomány a feladatát az ISAF RCN mazari-sarifí bázisán hajtotta végre, az állományilletékes parancsnok az MH ÖHP parancsnoka volt. Az NLE tevékenységét a rangidős nemzeti képviselő szolgálati alárendeltségében és az MH PRT logisztikai részlegvezető szakmai irányításával végezte. Feladatai végrehajtásához az MH PRT biztosított részére állományából 4 db terepjáró személygépkocsit és 1 db terepjáró rakodógépet.

Az NLE önálló gazdálkodási tevékenységet nem folytatott. A feladata végrehajtásához szükséges egyes cikkek beszerzése a műveleti területen, illetve szolgáltatások igénybe-

¹⁷ Könnyű Gyalogszázad.

¹⁸ Nemzeti Logisztikai Elem.

¹⁹ MH Összhaderőnemi Parancsnokság.

²⁰ Regional Command North – Északi Regionális Parancsnokság.

vétele az MH PRT részére jóváhagyott költségvetési keretből és a beszerzésekre vonatkozó szabályok szerint történt.

Az NTE létrehozása

Az ISAF keretében megnövekedett magyar szerepvállalás indokolta az afganisztáni nemzeti támogatás rendszerének átszervezését és kibővítését egy olyan támogató szervezet létrehozásával, mely képes a hadszíntéren települt magyar katonai szervezetek és egyéni beosztást ellátó állomány logisztikai, személyügyi, jogi, pénzügyi támogatásának a végrehajtására. Az MH PRT alaprendelteséből adódó feladatai nem voltak összeegyeztethetők a hadszíntéri támogatás megszervezésével, és nem is rendelkezett a szükséges képességgel, illetve műveleti feladatai alapján települési helye távol volt a logisztikai képességeket koncentráló repülőterektől és bázisoktól. Az NLE meglévő képességei alapján szintén nem volt képes a megnövekedő támogatási feladatok ellátására.

Az MH NTE Afganisztán létrehozását a nemzeti szerepvállalás növekedése indokolta az alábbiak szerint:

Szervezet megnevezése	Kitelepülés ideje	Települési hely	Létszám
MH AMT ¹	2010. 04.	Kabul	12
MH KAIA ² TTCS II. ³	2010. 09.	Kabul	76
MH Mi-17 AAT ⁴	2011. 08.	Sindand	8
MH LMCS ⁵	2011. 06.	Kabul	17

1. Mi-35 Air Mentor Team – Légi Kiképzés-támogató Csoport

2. Kabul International Airport – Kabul Nemzetközi Repülőtér.

3. Törzstiszti Csoport II.

4. Mi-17 Air Advisory Team – Mi-17 Légi Tanácsadó Csoport.

5. ISAF CSS Logisztikai Iskola Magyar Mentorcsoport.

A műveleti területi logisztikai és egyéb támogatási képességhiányok kiküszöbölésére a 1014/2010. (I. 28.) kormányhatározat adott lehetőséget az MH NTE Afganisztán kitelepítésével. Az MH NTE Afganisztán 2010. május 1-jén alakult meg, és 2010. május–június során három ütemben települt ki a műveleti területre, ahol a teljes készenlétet 2010. szeptember 1-jén érte el. A szervezet települési helye a mazari-sarifi Marmal tábor, a kihelyezett részleg tekintetében pedig a KAIA, illetve később, az RSM idejétől a HKIA²¹ területén kialakított tábor.

Az MH NTE Afganisztán állománytáblával és felszerelési jegyzékkel létrehozott, önálló zászlóalj jogállású ideiglenes katonai szervezet, amely az MH ÖHP parancsnok szolgálati és műveleti alárendeltségében tevékenykedik. Az MH NTE Afganisztán váltásai hathavonta követik egymást a műveleti területen, a parancsnok a vezénylési hely állományilletékes parancsnoka. Az MH NTE Afganisztán teljes készenlétének elérése után az NLE a támogató szervezet parancsnokának szakmai alárendeltségében működött. Az NLE az MH NTE Afganisztán 2. és 3. váltás közötti átadás-átvételt követően megszűnt feladatait az MH NTE Afganisztán vette át.

²¹ Hamid Karzai International Airport – Hamid Karzai Nemzetközi Repülőtér.

2010 augusztusában az MH NTE Afganisztán és az MH PRT végrehajtotta a műveleti területen települt, korábban az MH PRT támogatási körébe tartozó magyar katonai szervezetek támogatási feladatrendszerének, a költségvetési előirányzatoknak, a különböző pénzügyi nyilvántartásoknak és a szakági analitikus nyilvántartási rendszer okmányainak az átadás-átvételét. Az átadás-átvétel keretében az MH PRT pénztára zárásra és átadásra került az MH NTE Afganisztán részére. Az MH NTE Afganisztán 1. váltása az előírt határidőre, 2010. szeptember 1-re a teljes készenlélet elérte.

A műveleti területen települő magyar katonai szervezetek és egyéni beosztást ellátó állomány logisztikai támogatási feladatai végrehajtására az MH ÖHP PK kiadta a 362/2010. számú intézkedését.

Az MH NTE Afganisztán 1. váltása az NLE elhelyezési körletében közösségi helyiségként kialakított három elemből álló konténerépületben végezte tevékenységét. A munkavégzéshez szükséges feltételek csak korlátozott mértékben álltak rendelkezésre, különös tekintettel a pénzügyi, az ügyviteli és a rejtjeltevékenység elhelyezési igényére. Az állomány részére a mazari-sarifi táborban a német táborüzemeltető 10 fő részére biztosította a szállást lakókonténerben, a többieket légkondicionált sátrakban helyezték el. A kabuli táborban a kihelyezett részleg részére a helyi táborüzemeltető egy lakókonténert biztosított, munkakonténer a kezdetekben nem állt rendelkezésre.

Az MH NTE Afganisztán állományának mazari-sarifi szállás- és munkakörülményei kialakítása érdekében a HM FHH²² 2011 februárjában nemzetközi szállítói szerződést kötött a HM EI Zrt.-vel,²³ illetve a német BWB-vel²⁴ egy 32 elemből álló lakókonténer-épület, valamint egy 32 elemből álló munkakonténer-épület megépítésére és bebútorozására. A lakókonténer-épület 2011 júliusában, a munkakonténer épület 2011 novemberében készült el.

Az MH NTE Afganisztán fő feladatai

Az MH MTE Afganisztán az alábbi fő feladatokat kapta:

- a logisztikai támogatás megszervezése a honi és a műveleti területen rendelkezésre álló erőforrások figyelembevételével;
- beszerzési eljárások tervezése, lefolytatása, szerződések megkötése a műveleti területen;
- a műveleti területen települt állomány részére tartalék készletek (23 napos) megalakítása, tárolása, szükséges frissítése;
- a honi területről légi úton érkező utánpótlás fogadása, ideiglenes tárolása és a felhasználóhoz történő eljuttatásának megszervezése, továbbá a légi úton hazaszállításra tervezett hadfelszerelés átvétele, ideiglenes tárolása, a szükséges VÁM-eljárások végrehajtása és a repülőgép berakása;
- a rendelkezésre álló lehetőségek (légi, közúti) figyelembevételével a műveleti területen települt állomány és hadfelszerelés szállításának megszervezése;
- a műveleti területre kiképzési, ellenőrzési, szemrevételezési céllal érkezők és ideiglenesen tartózkodók felszerelésének kiegészítése;

²² Fegyverzeti és Hadbiztos Hivatal. A védelemgazdasági és központi logisztikai feladatokat ellátó szervezetek átalakításával összefüggő feladatokról szóló 30/2013. (V. 17.) HM utasítás szerint 2013. június 23-ai hatállyal a HM VGH jogutódlásával megszűnt.

²³ Elektronikai, Logisztikai és Vagyongazdálkodási Zártkörűen Működő Részvénytársaság.

²⁴ Bundesamt für Wehrtechnik und Beschaffung – Szövetségi Haditechnikai és Közbeszerzési Hivatal.

- a műveleti területen települt állomány váltása, illetve – korábban – szabadságolása idején mazari-sarifban az ideiglenes tábori elhelyezés, ellátás és a felszereléstárolás megszervezése;
- a mazari-sarifi táborban települt katonai és polgári gépjárműjavító szervezetek bevonásával az alkatrészellátás, a javítások és a gépjárműbeszerzési programban beszerzett eszközök garanciális javításának megszervezése;
- valamely amerikai támogatási program keretében a műveleti területen kölcsönhasználatra átvett haditechnikai eszközök alkatrészellátásának, javításának megszervezése az amerikai szövetséggel létrejött ACSA²⁵ alapján;
- szakági analitikus nyilvántartás vezetése a műveleti területen;
- személyügyi feladatok végrehajtása, személyügyi nyilvántartás vezetése a műveleti területen települt állomány érdekében;
- pénzügyi feladatok végrehajtása a műveleti területen települt állomány érdekében;
- jogi feladatok végrehajtása a műveleti területen települt állomány érdekében.

AZ AFGANISZTÁNI LOGISZTIKAI TÁMOGATÁS A GYAKORLATBAN

A NATO afganisztáni műveleteinek logisztikai támogatása a Szövetséges Összhaderőnemi Logisztikai Doktrína AJP-4 (A) alapján

A logisztikai támogatás az AJP-4 (A) alapján:

- a NATO és a küldő nemzetek közös felelőssége a logisztikai támogatás megtervezéséért, megszervezéséért és végrehajtásáért;
- a nemzeti támogató elemek alkalmazása;
- az ISAF/RSM parancsnokságának a felelőssége a műveletek logisztikai támogatásának összehangolásáért, illetve a végrehajtás folyamatos nyomon követéséért;
- a logisztikai támogatás megszervezése a nemzeti, a katonai, a többnemzeti és a polgári logisztikai erőforrások kombinált alkalmazásán alapul;
- az ISAF/RSM parancsnoksága támogatja, illetve elősegíti a többnemzeti logisztikai támogatási megoldások kialakítását.

A nemzeti logisztikai támogatás megvalósulása

A műveleti területen települt magyar katonai szervezetek és egyéni beosztást ellátó állomány logisztikai támogatása alapvetően a honi, illetve a műveleti területen települt szervezetek és a rendelkezésre álló logisztikai erőforrások bevonásával valósul meg.

A honi támogató szervezetek:

- központi logisztikai feladatokat ellátó szervezetek a HM VGH,²⁶ az MH LK,²⁷ az MH EK,²⁸ az MH KKK²⁹ és az MH ARB;³⁰

²⁵ Acquisition and Cross Servicing Agreement – Beszerzési és Kereszt-kiszolgálási Egyezmény.

²⁶ Védelemgazdasági Hivatal.

²⁷ Logisztikai Központ.

²⁸ Egészségügyi Központ.

²⁹ Katonai Közlekedési Központ.

³⁰ Magyar Anyagellátó Raktárbázis.

- a művelet résztvevőinek az ellátásáért felelős katonai szervezet az MH 64. Boconádi Szabó József Logisztikai Ezred, az MH ÖHP alárendeltségében.

A műveleti területen települt támogató szervezetek:

- a nemzeti támogató elem;
- a műveleti területen települt magyar katonai szervezetek logisztikai támogató szervezetei; az MH PRT esetében logisztikai szakaszt hoztak létre a logisztikai támogatási feladatok végrehajtására, a kisebb szervezetek, mint például az MH AMT, az MH Mi-17 AAT esetében pedig általában a logisztikai altiszti beosztást ellátó személy szervezte a logisztikai támogatást.

A nemzeti támogató elem a logisztikai támogatórendszer része, amely a megfelelő logisztikai erőforrásokkal teljes körű logisztikai támogatást nyújt a műveletben részt vevő magyar katonai szervezeteknek és egyéni beosztást ellátó állományoknak. Összekötő láncszemként működik a honi logisztikai támogató szervezetek és a műveletben részt vevők, illetve azok logisztikai elemei között. A nemzeti logisztikai támogatórendszer képességeinek kiegészítése, illetve gazdaságossági szempontok figyelembevételével az igények kielégítésére többnemzeti logisztikai támogatási lehetőségek is bevonásra kerülhetnek.

A honi támogató szervezetek bevonásával, honi logisztikai erőforrások igénybevételével alapvetően a nemzeti ellátás rendszerében biztosítható hadianyagok utánpótlása valósul meg utánszállítással. Ezek a különböző haditechnikai, hadtáp-, egészségügyi és közlekedési szakanyagok, mint például lőszer, javító- és karbantartó anyagok, ruházati cikkek, amelyek nemzeti jellegük alapján a honi ellátás rendszerében biztosíthatók. Természetesen ezen a területen is vannak kivételek, hiszen a műveleti területen levő Mercedes Benz 1017-es típusú tehergépkocsihoz legelőször helyben keresünk alkatrészt a javításhoz.

A többnemzeti logisztikai támogatás megvalósulása

A többnemzeti logisztikai támogatásra az alábbi lehetőségek vannak:

- vezető nemzeti támogatás esetében a vezető nemzet saját erőforrásai igénybevételével térítés ellenében vállalja a teljes nemzetközi erő vagy annak egy része érdekében a teljes körű vagy részleges logisztikai támogatási feladatokat;
- szerepkörre szakosodott támogatásról akkor beszélünk, ha egy nemzet vállalja a teljes nemzetközi erő vagy annak egy része érdekében egy adott anyagosztály vagy szolgáltatás biztosítását;
- a két- vagy többoldalú kölcsönös támogatási megállapodások a műveletben részt vevő nemzetek között – esetenként a NATO logisztikai támogatásra szakosodott szervezete bevonásával – létrejött szerződések, amelyek növelik a logisztikai támogatás hatékonyságát és gazdaságosságát, valamint csökkentik a párhuzamos erőfeszítések lehetőségét és a ki nem használt erőforrások felhalmozását;
- a közösen finanszírozott logisztikai erőforrások támogatási formát a nemzetközi erő által együttesen használt infrastruktúra (szállítási útvonalak, repülőterek, kikötők, kommunikációs rendszerek) létrehozására és üzemeltetésére használják;
- többnemzeti integrált logisztikai támogatás esetén két vagy több nemzet közös logisztikai támogató szervezet (MILU³¹) létrehozásával hajtja végre a logisztikai támogatást a nemzetközi erő részére;

³¹ Multinational Integrated Logistic Unit – Többnemzeti integrált logisztikai szervezet.

- a helyi szerződések megkötése a nemzetközi erők különböző támogatási igényeinek a kielégítését jelenti a műveleti területen tevékenységet folytató polgári szolgáltatók bevonásával, főleg az objektumok üzemeltetése, az élelmezési ellátás és a mosodai szolgáltatások területén.

A többnemzeti logisztikai támogatási lehetőségek igénybevételére vonatkozó szerződések alapvetően nem az MH NTE Afganisztán kötötte, hanem a megfelelő hatáskörrel rendelkező honi támogató szervezetek. Ezekben az esetekben a szerződés alapját képező szolgáltatási szerződés szerinti teljesítés ellenőrzését és igazolását a keletkezett számlák kifizetése érdekében támogatott katonai szervezet látta el. A műveletet vezető nemzeti parancsnokság intézkedésére az MH NTE Afganisztán részt vehet a rendelkezésre álló kapacitások felkutatásában. Az MH PRT táborában helyi szerződés megkötésével a Supreme Foodservice AG polgári vállalkozás biztosította a napi háromszori meleg étkezést és a palackozott ivóvizet. A szerződő fél magyar részről a beszerzési eljárást lefolytató HM FHH volt.

A NATO logisztikai támogatásra szakosodott szervezete, az NSPA³² bevonásával a kétvagy többoldalú kölcsönös támogatási megállapodások keretében, szerződéses formában különböző támogatási lehetőségek állnak rendelkezésre a nemzeti logisztikai támogatási terhek csökkentése érdekében. A kabuli HKIA és az RS HQ táborban például az NSPA által megkötött szerződések alapján történik az ott szolgálatot teljesítő, többek között magyar katonák részére az élelmezési és a hajtóanyag-ellátás, továbbá a mosodai szolgáltatás biztosítása. Az MH NTE Afganisztán ebben az esetben a keletkezett számlák kifizetése érdekében végrehajtja azok ellenőrzését és a teljesítésigazolást.

Beszerzési eljárások lefolytatásával az MH NTE Afganisztán a következő területeken kötött szerződéseket helyi polgári vállalkozókkal:

- hadszíntéri közúti szállítások, illetve daru bérlése;
- nyomtatók, fénymásolók, faxok karbantartása, javítása, festékkazetták beszerzése;
- páncélozott terepjáró személygépkocsik (Toyota Land Cruiser) javítása;
- légkondicionáló berendezések bérlése, karbantartása, javítása;
- aggregátor üzemeltetése, karbantartása;
- hűtőkonténerek bérlése.

Amerikai műveleti együttműködési programok

Az amerikai szövetséggel meglévő műveleti együttműködési programok alapvetően haditechnikai képességeink fejlesztésére, illetve az amerikai logisztikai támogatási források igénybevételére alkalmasak. A műveleti együttműködési programok lehetőségeinek igénybevételére vonatkozó szerződéseket alapvetően nem az MH NTE Afganisztán kötötte, hanem a megfelelő hatáskörrel rendelkező honi előljáró szervezet. A különböző programok keretében igénybe vett szolgáltatásokról és hadfelszerelésről műveleti területen az MH NTE Afganisztán vezetett központi nyilvántartást a magyar katonai szervezetek adatszolgáltatása alapján. Az adatokat a későbbi elszámolás, illetve összegzés érdekében havi rendszerességgel felterjesztették a műveletet vezető nemzeti parancsnokság részére.

A műveleti együttműködési programokban rendelkezésre álló támogatási lehetőségek igénybevétele és elszámolása az ACSA által lefektetett eljárásrend szerint történik. Az ACSA olyan általános jogi keretmegállapodás, amely lehetőséget ad az amerikai logisztikai támo-

³² NATO Support and Procurement Agency – NATO Támogató és Beszerző Ügynökség.

gatórendszerhez történő csatlakozáshoz, illetve – további szerződések és megállapodások megkötése nélkül – újabb szolgáltatások biztosítására és igénybevételére a másik fél részére. Vagyis ez a megállapodás az alapja annak, hogy egyéb amerikai műveleti együttműködési program alapján további rendelkezésre álló támogatási lehetőséget vehessünk igénybe.

A megállapodás értelmében az alábbi területeken vehető igénybe szolgáltatás vagy hadfelszerelés: élelmezés, hajtóanyag, elhelyezés, szállítás, távközlés, egészségügyi ellátás, lőszerellátás, táborüzemeltetés, raktározás, infrastruktúra használata, kiképzés, javítás, karbantartás és kikötői szolgáltatások.

A megállapodás alapján egyéni és kollektív fegyvereket, fegyverrendszereket, illetve egyéb haditechnikai eszközöket nem lehet átadni. A fentiek alapján a megállapodás alapvetően különböző logisztikai támogatási lehetőségek térítés ellenében történő igénybevételére vonatkozik. Az elszámolások *végrehajtása* negyedéves és féléves *ütemezés* szerint történik. A megállapodás alapján az MH NTE Afganisztán a program keretében Alaska típusú sátrakat, illetve 10 és 20 lábas konténereket kapott az amerikai szövetségestől.

A hadfelszerelés-fejlesztési programok közül a *1206-os támogatási forma* hivatott célzottan az iraki és az afganisztáni műveletek támogatására, illetve képességfejlesztésre. A különleges műveleti képesség fejlesztése érdekében e program keretében kaptunk JTAC³³-eszközöket.

A *1202-es műveleti együttműködési program* az ACSA kiegészítéseként jött létre, mivel az az egyéni és a kollektív fegyverek, fegyverrendszerek és haditechnikai eszközök átadását nem tette lehetővé. Az amerikai kongresszus azonban 2008-ban engedélyezte haditechnikai eszközök kölcsönhasználatra történő átadását az iraki és az afganisztáni műveletekben részt vevő szövetséges nemzetek számára.

A 1202-es program keretében az MH PRT, az MH OMLT, az MH MAT, az MH MTCS, az MH KNR ÓBK,³⁴ az MH KMCS, az MH KMK, az MH BSZ kapott így HMMWV³⁵ 1114-es és 1551-es, valamint Maxx Pro típusú MRAP³⁶ és M-ATV³⁷ harcjárműveket az amerikai szövetségestől híradóeszközökkel, zavaróberendezésekkel és BFT³⁸ felszereléssel a műveleti területi képességfejlesztés érdekében. A program keretében kölcsönhasználatra átadott eszközöket az amerikai szövetséges térítésmentesen biztosította.

A *Lift and Sustain program*³⁹ az amerikai szövetséges által az afganisztáni és az iraki műveletben szövetséges nemzetek részére létrehozott támogatási forma. Ennek célja a szövetségesek részére különböző logisztikai támogatási lehetőségek térítésmentes biztosítása az alábbiak szerint:

- stratégiai és hadszíntéri szállítások;
- hajtóanyag;
- általános célú járművek;
- élelmezés (meghatározott USD/nap/fő költség szintig);
- elhelyezés és infrastruktúra (meghatározott USD/nap/fő költség szintig);

³³ Joint Terminal Attack Controller – előretolt repülésirányító.

³⁴ Kabul Nemzetközi Repülőtér Őr- és Biztosító Kontingens.

³⁵ High Mobility Multipurpose Wheeled Vehicle – nagy mozgékonyágú többcélú kerekes jármű.

³⁶ Mine Resistant Ambush Protected – aknák elleni védelemmel kialakított páncélozott harcjármű.

³⁷ MRAP-All Terrain Vehicle – aknák elleni védelemmel kialakított terepjáró páncélozott harcjármű.

³⁸ Blue Force Tracker – saját erők követésére szolgáló műholdas navigációalapú rendszer, a saját csapatok NATO egyezményes jelek szerinti kék színéről kapta nevét.

³⁹ Lift and Sustain program – szállítási és ellátási szolgáltatások térítésmentes biztosítása.

- sürgősségi egészségügyi ellátás és stabilizáció, sebesült légi szállítása;
- egyéni védőfelszerelések, távközlési eszközök és szolgáltatások;
- lőszer, javítóanyagok és alkatrészek;
- tolmácsszolgáltatás;
- más program keretében kölcsönhasználatra átadott eszközök javítása és karbantartása.

Az amerikai szövetséges a Lift and Sustain program alapján térítésmentesen biztosította az MH OMLT, az MH MAT, az MH MTCS, az MH KMCS, az MH KMK, az MH KNR ÖBK, az MH Mi-17 AAT és az MH AMT személyi állománya és haditechnikai eszközei harcképessége fenntartásához a fenti támogatásokat. Az MH NTE Afganisztán feladata ebben az esetben az igénybe vett szolgáltatások és azok értékének összegyűjtése és nyilvántartása. A műveleti területen települt magyar katonai szervezetek részére más program keretében kölcsönhasználatra *átadott technikai eszközök javítását, illetve az alkatrészeket az amerikai szövetséges e program alapján térítésmentesen biztosította* az MH NTE Afganisztán közreműködésével.

Az MH NTE Afganisztán létszámváltozásai

A szervezet létszáma, illetve ennek megfelelően a feltölthető beosztások száma a nemzeti szerepvállalásból adódó támogatási igény figyelembevételével az alábbi táblázat szerint változott:

NTE-váltás	Szolgálat ideje	Feltölthető létszám (fő)	Mazari-Sarif (fő)	Kabuli kihelyezett részleg (fő)
NTE-1	2010. 06. – 2012. 12.	35	33	2
NTE-2	2010. 12. – 2011. 06.	35	33	2
NTE-3	2011. 06. – 2011. 12.	35	33	2
NTE-4	2011. 12. – 2012. 06.	20	19	1
NTE-5	2012. 06. – 2012. 12.	39	26	13
NTE-6	2012. 12. – 2013. 06.	39	26	13
NTE-7	2013. 06. – 2013. 12.	39	26	13
NTE-8	2013. 12. – 2014. 06.	28	23	5
NTE-9	2014. 06. – 2014. 12.	25	22	3
NTE-10	2014. 12. – 2015. 06.	17	15	2
NTE-11	2015. 06. – 2015. 12.	17	15	2
NTE-12	2015. 12. – 2016. 06.	17	15	2
NTE-13	2016. 06. –	17	15	2

Az MH NTE Afganisztán váltásainak a létszámadatai (Szerkesztette a szerző)

Következtetések a táblázat (83. oldal) elemzése alapján

A) Az MH NTE Afganisztán 4. váltásának a létszáma 15 fővel csökkent, a csökkenés részeként megszűnt a nyolcfős biztosítórj. Az MH NTE Afganisztán 4. váltás részére teherszállítási feladatok végrehajtására 1 db 2-3 tonnás, 1 db 5 tonnás terepjáró tehergépkocsi, valamint 2 db 4-5 tonnás páncélozott terepjáró tehergépkocsi, 2 db HMMWV 1151 és 2 db Maxx PRO típusú harcjármű állt rendelkezésre. Az MH NTE Afganisztán 4. váltás és a korábbiak is csak korlátozott mértékben voltak képesek közúti szállítási feladatok végrehajtására, mivel az állománytábla nem tartalmazott egészségügyi altiszti beosztást, illetve a biztosítórj létszáma sem tette lehetővé a nagyobb közúti menetoszlopok biztosítását. Közúti teherszállítási feladatokat az MH NTE Afganisztán az MH PRT-vel együttműködve hajtott végre, amikor a közúti menetoszlopok biztosítását az MH PRT szervezte saját erői bevonásával. A biztosítórj megszüntetésével az MH NTE Afganisztánnak más megoldást kellett találnia a közúti szállítások végrehajtására az alábbiak szerint:

- helyi polgári szállítóképesség igénybevétele szerződés alapján;
- merev- vagy forgószárnyas légi szállítóeszközök igénybevétele;
- a mazari-sarifi német támogató-zászlóalj közúti szállítóképességének az igénybevétele.

B) Az MH NTE 5. váltás esetében a létszám 39 főre emelkedett úgy, hogy a kabuli kihelyezett részleg 13 főre bővült. Ennek az a magyarázata, hogy az MH KNR ÖBK 2012. október és 2013. október között két váltásban hajtotta végre a kabuli repülőtér őrzési-védelmi feladatait. A logisztikai támogatás végrehajtása – amely a kontingens kitelepülése, működése és hazatelepülése (felszámolása) feladatait foglalta magában – indokolta az MH NTE Afganisztán 5–7. váltásainak megnövekedett létszámmal történő működését.

C) A 2013-as év jelentős változásokat hozott a nemzeti szerepvállalásban: márciusban az MH PRT, májusban az MH AMT, októberben az MH KNR ÖBK került kivonásra a műveleti területről. A változásokkal mintegy a felére csökkent az afganisztáni műveleti létszám, így az MH NTE Afganisztán 8. váltásának a létszáma már csak 28 fő volt.

D) A következő évben, illetve annak végén afganisztáni szerepvállalásunk nagy változáson ment keresztül. A műveleti területről kivonásra került az MH Mi–17 AAT, az MH LMCS, az MH MTCS, az MH KMK pedig áttelepült a mazari-sarifi Marmal táborba. A kontingensek kivonása, illetve a mazari-sarifi erőkoncentráció miatt az MH NTE Afganisztán 10. váltása esetében a feltölthető létszám 15 fő volt. A kabuli RS HQ táborban maradt néhány egyéni beosztás, ami miatt azonban a kihelyezett részleg beosztásait nem töltötték fel. A legnagyobb változást mégis az ISAF-ról az RSM-re történő áttérés, illetve ezzel párhuzamosan a műveleti területen a logisztikai képességek csökkenése jelentette. A nemzeti szerepvállalás változásából adódó létszámnövekedésre tekintettel később szükségessé vált a HKIA táborban 2 fővel bővíteni az MH NTE Afganisztán állományát a logisztikai támogatás megvalósítása érdekében. Az MH NTE Afganisztán 10. váltásba tartozó 2. ellátórj (Kabul) 2 fős állománya 2015. január 18-án települt ki szolgálati helyére.

E) A továbbiakban az MH NTE Afganisztán a műveleti területen települt állomány támogatását két települési helyen, Mazari-Sarifban és Kabulban a fentebb említett támogatási lehetőségek kombinációjával látja el.

ÖSSZEFOGLALÁS

A Magyar Honvédség békeműveletekben való részvétele során az MH NTE Afganisztán volt az első olyan katonai szervezet, amely a nemzeti támogató elem szerepkör ellátására települt a műveleti területre. A létszámkorlátok miatt meglévő képességhiányok ellenére – gondoljunk csak a közúti szállítókapacitás hiányára – alapvetően eredményesen hajtja végre a műveleti területen települt állomány támogatását a honi és a műveleti területen rendelkezésre álló erőforrások bevonásával. Az MH NTE Afganisztán tevékenysége az afganisztáni műveleti területen objektív tapasztalatokkal szolgálhat a jövőbeni támogató szervezet és annak képességei létrehozása érdekében.

FELHASZNÁLT IRODALOM

A Magyar Honvédség Összhaderőnemi Parancsnokság parancsnokának 79/2012. MH ÖHP PK intézkedése a Magyarország határain kívül szolgálatot teljesítő állomány logisztikai támogatására, egészségügyi biztosítására és biztonságtechnikai feladatokra.

Korecki, Zbyšek: *A logisztikai támogatás az ISAF-ban*. Hadtudomány, 2008. 3–4. szám, 14–17.

Magyar Honvédség Összhaderőnemi Logisztikai Támogatás Doktrína (3. kiadás), a Magyar Honvédség kiadványa, Budapest, 2015.

Szenes Zoltán: *A NATO békeműveletek Afganisztánban (ISAF) és a védelemgazdaság kérdései*. Hadtudomány, 2008. 3–4. szám, 10–14.

Szövetséges Összhaderőnemi Logisztikai Doktrína AJP-4 (A). Az MH ÖLTP Kiadványa, Budapest, 2004.